

Tietoa opioidi- kipulääkityksestä

Potilaalle ja läheisille

Tämä esite antaa tietoa opioidi-
kipulääkityksestä, sen vaikutuksesta ja
huomioitavista seikoista.

Esite kannustaa sinua kysymään lisätietoa
kaikista niistä asioista, jotka askarruttavat
mieltäsi. Lisätietoa:
www.terveyskyla.fi/palliativinentalo

Lääkeaine ja sen vaikutustapa

Teille on aloitettu vahva opioideihin
kuuluva kipulääke sairautenne
aiheuttaman kivun tai muun vaikean
oireen hoitoon. Opioidit ovat morfiinin
kaltaisia, vahvoja kipulääkkeitä. Ne
vaikuttavat pääosin keskushermostossa
estäen kivun välittymisen. Opioideja
käytetään myös hengenahdistuksen ja
yskänärsytyksen hoitoon.

Lääkärin määräämän **pitkävaikutteisen
opioidin**

kauppanimi: _____

annos: _____

Lääkärin määräämän **lyhytvaikutteisen
opioidin**

kauppanimi: _____

annos: _____

Annostelu

Opioidit annostellaan tavallisimmin suun
kautta otettavina tabletteina.
Pitkävaikutteinen opioidi otetaan yleensä
kahdesti vuorokaudessa, aamuin ja illoin.
Voitte ottaa lääkkeen ruokailun
yhteydessä tai tyhjään mahaan riittävän
nestemäärän kanssa. Kipulääke tehoaa
parhaiten, kun otatte lääkkeen
säännöllisesti (esim. klo 8 ja 20).

Lyhytvaikutteista opioidia voitte ottaa
lääkeohjeen mukaan, jos tunnette kivun
lisääntyvän pitkävaikutteisen opioidin
käytöstä huolimatta. Näillä lääkkeillä ei
ole kattoannosta, joten kivun lisääntyessä
lääkitystä voidaan lisätä. Lääkäri määrää
lääkkeen annostuksen ja arvioi tilannetta
uudelleen aina tarvittaessa.

Yleisimmät haittavaikutukset

Yleisimpänä opioidien käyttöön
liittyvänä haittavaikutuksena on
ummetus. Ummetusta voidaan hoitaa
ja ennaltaehkäistä heti opioidihoidon
alusta ummetuslääkkein ja lisäämällä
nesteen nauttimista sekä liikkumista
omien voimavarojen mukaan.
Ummetuksen ehkäisynä tai hoitona
käytetään suolen sisällön nestemäärää
lisääviä lääkkeitä (esim. Pegorion®,
Movicol® tai Levolac®) tai suolta
stimuloivia valmisteita (esim.
Laxoberon®). Hoitohenkilökunnalta
saatte tarvittaessa lisää ohjeita.

Opioidit voivat aiheuttaa myös
pahoinvointia ja väsymystä, mutta
yleensä nämä oireet helpottuvat
muutamassa päivässä. Tarvittaessa
pahoinvointiin voidaan aloittaa lääkitys.
Jos pahoinvointi jatkuu pidempään tai on

hankalaa, ottakaa yhteyttä hoitohenkilökuntaan.

Muuta huomioitavaa

Psyykkisen riippuvuuden kehittyminen opioidi-lääkitykseen on vakavasti sairailta ihmisillä erittäin harvinaista. Kovan kivun hoidossa opioidi ei tuota samanlaista mielihyvää ja pakonomaista tarvetta lääkkeen käyttöön kuin silloin, kun lääkettä käytetään huumausaineena. Lääkinnällinen käyttö vakavan kivun hoidossa johtaa harvoin opioidien väärinkäyttöön.

Fyysisen riippuvuuden kehittyminen opioideihin vakavasti sairailta, kivuliailla potilailla on sen sijaan normaali fysiologinen ilmiö. Fyysisellä riippuvuudella tarkoitetaan sitä, että potilaalle tulee vierotusoireita, mikäli opioidiannosta vähennetään äkillisesti. Jos lääkäri katsoo lääkkeen lopettamisen tarpeelliseksi, fyysinen riippuvuus ja vierotusoireet ovat hallittavissa lääkkeen asteittaisella vähentämisellä.

Autolla ajaminen

Opioidit voivat heikentää kykyänne ajaa autoa. Niiden käyttö ei kuitenkaan estä auton käyttöä kokonaan. Opioidien vaikutukset ajamiseen vähenevät lääkemannoksen ollessa vakiintunut parin – kolmen viikon ajan. Autolla ajamista on syytä välttää lääkitystä aloittaessa 1–3 tuntia lääkkeen otosta ja annosta suurennettaessa. Jos näistä varotoimista huolimatta lääke aiheuttaa teille tokkuraisuutta, voimakasta väsymystä, teidän ei pidä lähteä ajamaan autoa.

Vastuu liikenteen turvallisuudesta on lopulta itsellänne.

Resepti

Opioidien hankkimiseksi tarvitsette lääkäriltä reseptin. Ottakaa yhteyttä hoitohenkilökuntaan, jos huomaatte lääkkeen olevan pian loppumassa reseptiltä.

Erityiskorvattavuus

Esimerkiksi syöpää sairastava potilas on oikeutettu syövästä aiheutuvien kipulääkkeiden erityiskorvattavuuteen muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Saadaksenne korvauksen tarvitsette siihen lääkäriltänne B-lausunnon. Erityiskorvaus maksetaan lääkkeistä, jotka on ostettu apteekista sen jälkeen, kun B-lausunto on toimitettu Kelaan.

Tärkeitä puhelinnumeroita:

Alkuperäinen lähde: Siun soten palliatiivinen keskus.

Lähteet:

Kannen kuva: pixabay.com

Tietoa opiaateista, Tays/syöväen hoidon vastuualue, 23.3.2015, ohje nro 65.00.25

Oppaan ovat muokanneet Emma Honkanen, Anne Mikkonen ja Henni Seilonen 3.4.2021.